

Kolmule

Status og råd

Kolmulebestanden nådde toppen i 2003, og er nå raskt på vei nedover. Gytebestanden ble beregnet til å være under kritisk nivå (B_{lim}) på 1,5 millioner tonn tidlig i 2010. All tilgjengelig informasjon tilsier at årsklassene som ble gytt i 2005–2009 er svært svake sammenlignet med de ti foregående årene. Dette får en rekke konsekvenser både for kolmulefiskeriene og for økosystemene i Norskehavet og Barentshavet. Siden det blir veldig lav tilførsel av ungfisk til den fiskbare delen av bestanden de nærmeste årene, er det helt nødvendig med et svært begrenset fiskeri i denne perioden. Kyststatene EU, Norge, Island og Færøyene, som forvalter bestanden i fellesskap, ble i 2008 enige om en langsiktig forvaltningsstrategi. Et viktig element er høstingsregelen som sier at en tar sikte på å holde fiskedødeligheten i bestanden på 0,18. Partene er også enige om at fiskedødeligheten skal reduseres dersom gytebestanden blir mindre enn 2,25 millioner tonn (B_{pa}). ICES har vurdert målsetningene i forvaltningsplanen til å være i tråd med føre-var-tilnærmingen.

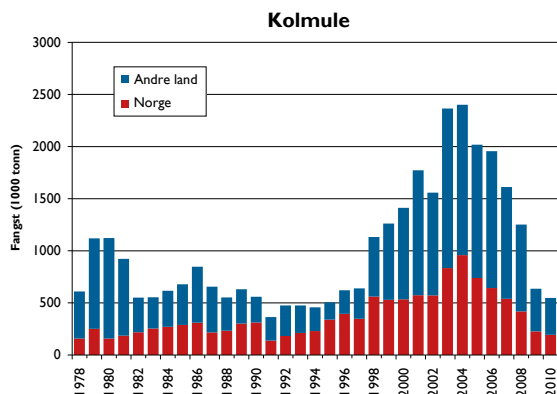
ICES sitt råd for 2011 er tredelt. En av opsjonene er å følge forvaltningsplanen, som gir en fangst på 40 100 tonn. Dette ble da også kyststatene enige om å følge, men avtalt kvote for 2011 ble satt noe høyere, 44 100 tonn. For 2010 ble kyststatene enige om en totalkvote på 548 000 tonn, som etter bestandsvurderingen i 2009 bortimot samsvarte med den langsiktige forvaltningsstrategien. Etter den nye vurderingen i 2010 har dette vist seg å være for høyt uttak i forhold til dagens bestandsstatus.

Det er vanskelig å forutsi nøyaktig hvilke effekter kolmulenedgangen vil få i økosystemet siden andre arter kan overta kolmulens rolle både som planktonspiser og byttedyr.

Fiskeri

Hovedfisket skjer langs kontinentalskråningen og bankene vest for De britiske øyer og ved Færøyene, hvor kolmule samler seg for å gyte om våren. Norge opererer her med over 40 ringnotfartøyer utstyrt med pelagisk trål. Disse fartøyene kan fiske 78 % av den norske kvoten. Industritrålere har adgang til 22 % av kvoten og fisker året rundt, hovedsakelig langs den vestlige og sørlige kanten av Norskerenna og nordover rundt Tampen. Noen industritrålere deltar også i fiskeriet på gytefeltene. Totalkvoten for 2010 var 548 000 tonn, og foreløpig statistikk indikerer at dette også vil være totalfangsten. Den rapporterte norske fangsten i 2010 var 206 000 tonn.

Norge har historisk sett vært den dominerende nasjonen i kolmulefisket med ca. 40 % av totalfangsten (figur). Etter at kyststatene Norge, Island, EU og Færøyene ble enige om fordeling av kolmule i 2008, har den norske andelen blitt

Utvikling av rapportert fangst av kolmule. Tall for 2010 er prognose.

Development of reported catch of blue whiting. Red part of bars shows the Norwegian catch. Landings for 2010 are prognoses.

Kontaktperson: Åge Høines | aageh@imr.no

Kolmule – *Micromesistius poutassou*

Andre norske navn: Blågunnar; blåhvitting, kolkjeft

Familie: Gadidae (torskfamilien)

Maks størrelse: 50 cm og 800 gram

Levetid: Opptil 20 år, men sjelden over 10 år

Leveområde: Hele Nord-Atlanteren fra Svalbard til Marokko samt Middelhavet

Hovedgyteområde: Vest for De britiske øyer

Gytetidspunkt: Februar–april

Føde: Spiser krill, amfipoder og småfisk

Særtrekk: Har fått navnet kolmule fordi munnhulen og gjellehulene er svarte

Nøkkeltall:

KVOTERÅD 2011: 40 100 tonn

KVOTE 2011: 40 100 tonn, norsk: 9 502 tonn (før ev. kvotebytter)

KVOTE 2010: 548 000 tonn

NORSK FANGST 2010: 194 000 tonn (per 13.12.10)

NORSK FANGSTVERDI 2009: 316 mill. kroner

Fakta om bestanden:

Kolmule er en liten torskfisk som hovedsakelig holder til i Nordøst-Atlanteren og i Middelhavet. Mindre bestander finnes også i Nordvest-Atlanteren. Kolmule i Nordøst-Atlanteren betraktes forvaltningsmessig som én bestand, men består av to hovedkomponenter, en nordlig og en sørlig, med en grov delelinje på Porcupinebanken vest for Irland. Noen norske fjorder samt Barentshavet har lokale bestandskomponenter, selv om de store mengdene av kolmule i Barentshavet de siste årene hører til den atlantiske hovedkomponenten.

Kolmule er en av de mest tallrike fiskeartene i de midterste vannlagene i Nordøst-Atlanteren. Arten er mest vanlig på 100–600 m dyp, men den kan også svømme nær overflaten deler av døgnet og nær bunnen på grunt vann. Den er blitt observert så dypt som 900 meter.

Kolmule spiser for det meste krepsdyr som krill og amfipoder. Stor kolmule spiser gjerne småfisk, inkludert ung kolmule. Det hender at den må konkurrere om maten med sild og makrell. Dette er mest vanlig for ung kolmule (0- og 1-åringer), som holder seg høyere oppe i vannet. En del rovfisk og sjøpattedyr beiter på kolmule, og den er blant annet en viktig del av føden til sei, blåkveite og grindhval. Voksen kolmule vandrer hver vinter til gyteområdene vest for De britiske øyer. Egg og larver transporteres med havstrømmene, og driftmønsteret varierer fra år til år. Larver fra gyting vest for Irland kan for eksempel ende opp både i Norskehavet og i Biscayabukta. Det viktigste føde- og oppvekstområdet er Norskehavet.